
ZNANSTVENI POSVET OB 90-LETNICI PRVEGA ZAVAROVANJA DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER

ZBORNIK POVZETKOV

Koča pri Triglavskih jezerih
5. in 6. september 2014

LJUBLJANA 2014

**ZNANSTVENI POSVET OB 90-LETNICI PRVEGA ZAVAROVANJA
DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER**

ZBORNIK POVZETKOV

Koča pri Triglavskih jezerih
5. in 6. september 2014

Uredil:
MATIJA ZORN

LJUBLJANA 2014

**ZNANSTVENI POSVET OB 90-LETNICI PRVEGA ZAVAROVANJA DOLINE TRIGLAVSKIH
JEZER: ZBORNIK POVZETKOV**

© 2014, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU

Urednik: Matija Zorn

Izdajatelj: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU

Za izdajatelja: Drago Perko

Založnik: Založba ZRC

Za založnika: Oto Luthar

Glavni urednik: Aleš Pogačnik

Prelom: Matija Zorn

Tiskarna: Megacop

Naklada: 70 izvodov

Naslovnica: »Alpski varstveni park« v Dolini Triglavskih jezer (Geografski vestnik 1/1925, 63).

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

911(497.4Dolina Triglavskih jezer)(082)

ZNANSTVENI posvet ob 90-letnici prvega zavarovanja Doline Triglavskih jezer (2014 ; Ukanc)

Zbornik povzetkov / Znanstveni posvet ob 90-letnici prvega zavarovanja Doline Triglavskih jezer, Koča pri Triglavskih jezerih, 5. in 6. september 2014 ; uredil Matija Zorn ; [organizatorja posvetovanja Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Triglavski narodni park, soorganizatorji posvetovanja Ljubljansko geografsko društvo, Planinska zveza Slovenije, Planinsko društvo Ljubljana Matica]. - Ljubljana : Založba ZRC, 2014

ISBN 978-961-254-716-5

1. Zorn, Matija 2. Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Geografski inštitut Antona Melika 3. Triglavski narodni park (Bled)

275301376

ORGANIZATORJA POSVETOVANJA:

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika
Javni zavod Triglavski narodni park

SOORGANIZATORJI POSVETOVANJA:

Ljubljansko geografsko društvo
Planinska zveza Slovenije
Planinsko društvo Ljubljana Matica

ORGANIZACIJSKI ODBOR POSVETOVANJA:

dr. Aleš Smrekar, vodja organizacijskega odbora, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika

Peter Kumer, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika

dr. Primož Pipan, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika

dr. Nika Razpotnik Visković, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika

dr. Peter Skoberne, Javni zavod Triglavski narodni park

Aleš Zdešar, Javni zavod Triglavski narodni park

dr. Matija Zorn, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika

V spomin Bojanu Erhartiču

VSEBINA

PROGRAM POSVETA	8
<i>MATIJA ZORN</i> UVODNIK: DOLINA ZAJÉZERAM	10
POVZETKI PRISPEVKOV: VABLJENA PREDAVANJA	
<i>PETER SKOBERNE</i> DOLINA TRIGLAVSKIH JEZER – OD PRISPODOBE KONCA SVETA DO NARODNEGA PARKA .	12
<i>ANDREJ ŠMUC</i> GEOLOGIJA DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER	13
<i>MAURO HRVATIN, MATIJA ZORN, MATEJA FERK, BLAŽ KOMAC, BOJAN ERHARTIČ</i> RELIEFNE ZNAČILNOSTI DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER	14
<i>ANTON BRANCELJ</i> VODE V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER IN ŽIVLJENJE V NJIH	15
<i>IGOR DAKSKOBLER</i> PREGLED NOVIH SPOZNANJ O FLORI IN VEGETACIJI DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER	16
<i>ALEŠ POLJANEC</i> ZGRADBA IN RAZVOJ SMREKOVIH GOZDOV V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER	17
<i>DANIELA RIBEIRO, MATIJA ZORN, ALEŠ SMREKAR, BLAŽ KOMAC</i> SPREMEMBE RABE TAL V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER	18
<i>PETER MIKŠA</i> PLANINSKO ODKRIVANJE DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER IN TAMKAJŠNJE PLANINSKE KOČE	19
<i>ALEŠ SMREKAR, BOJAN ERHARTIČ</i> ESTETSKO VREDNOTENJE RELIEFNIH OBLIK V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER	20

PROGRAM POSVETA

1. dan (petek):

Koča pri Triglavskih jezerih

13:00–16:30	Registracija udeležencev	
16:30–16:50	Pozdravni nagovori	dr. Aleš Smrekar, vodja organizacijskega odbora dr. Peter Skoberne, v. d. direktorja Javnega zavoda Triglavski narodni park dr. Mimi Urbanc, pomočnica direktorja Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Peter Mikša, Planinska zveza Slovenije predstavnik Planinskega društva Ljubljana - Matica dr. Blaž Repe, podpredsednik Ljubljanskega Geografskega društva
16:50–21:00	Vabljeni predavanja (15 min. s 5 min. razprave)	Predavatelj(i) in naslov predavanja
16:50–17:10		dr. Peter Skoberne Zavarovanje Doline Triglavskih jezer
17:10–17:30		dr. Andrej Šmuc Geologija Doline Triglavskih jezer
17:50–18:10		dr. Mateja Ferk in sodelavci Reliefne značilnosti Doline Triglavskih jezer
18:30–18:50		dr. Anton Brancelj Vode v Dolini Triglavskih jezer in življenje v njih
18:50–19:20	Odmor	

19:20–19:40	dr. Igor Dakskobler in Peter Strgar Pregled novih spoznanj o flori in vegetaciji Doline Triglavskih jezer
19:40–20:00	dr. Aleš Poljanec Zgradba in razvoj smrekovih gozdov v Dolini Triglavskih jezer
20:00–20:20	dr. Matija Zorn in sodelavci Spremembe rabe tal v Dolini Triglavskih jezer
20:20–20:40	dr. Peter Mikša Planinsko odkrivanje Doline Triglavskih jezer in tamkajšnje planinske koč
20:40–21:00	dr. Aleš Smrekar in dr. Bojan Erhartič Estetsko vrednotenje reliefnih oblik v Dolini Triglavskih jezer
21:00–21:15	Kratka predstavitev drugega dne

2. dan (sobota):

Dolina Triglavskih jezer

8:00–14:00		
Skupina 1	Ekskurzija - neživa narava	Vodijo: dr. Mateja Ferk, geografka, ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika dr. Andrej Šmuc, geolog, UL, Naravoslovnotehniška fakulteta, Oddelek za geologijo dr. Matija Zorn, geograf in zgodovinar, ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika
Skupina 2	Ekskurzija - živa narava	Vodi: Tanja Menegalija, biologinja, Triglavski narodni park
6:00–14:00		
Skupina 3	Fotografska delavnica	Vodi: Stane Klemenc, fotograf

UVODNIK: DOLINA ZAJÉZERAM

»... V tej dolini sem našel osem ne posebno znatnih jezer, ki imajo prav dobro vodo ...« in so »... pod zemljo med seboj ...« povezana. »... Voda iz osmega ali zadnjega jezera, katero je izmed vseh največje, ponikne v zemljo, kjer nadaljuje svoj tok kratek čas podzemno, dokler končno ne pride ven v ... odprtini imenovani Savica ...« je zapisal Baltazar Hacquet v drugi polovici 18. stoletja (Hacquet 1778, 16). Zapustil je tudi kratek opis (verjetno zgornjega dela) Doline Triglavskih jezer, ki jo med besedilom imenuje »Sa jesierzam«, na zemljevidu pa »Sa Jeserzam« (Hacquet 1778, 15) [po Tumi (2000, 57): »Dolina Zajézeram«, op. a.]: »... Predstavljajte si dolino, katera ne kaže po površju drugega nego zrušene skale, med katerimi sem in tja leži nekaj strohnelih dreves – ona redka, katera še stoje ..., so brez vrhov, tako da smemo z gotovostjo reči, da v enem stoletju ne bo več drevesa. ... Okoli in okoli doline stoje neprelezne, gole, visoke apnene peči, ki prete vedno s podorom, da ni mogoče enkrat samo tod mimo, ne da bi se slišalo padanje skal, posebno kadar odkopni vsaj deloma sneg; kajti popolnoma se to nikdar ne zgodi. ... Dolina je šest ur dolga, neravna vsled pečevja in več od ene ure široka ...« (prevod deloma po Tumi (2000), 161).

Nekaj desetletij kasneje (leta 1795) je ob robu doline »na jeserah« stal Franc Hochenwart, kasneje organizator Deželnega muzeja v Ljubljani, ki je skupaj z Valentinom Vodnikom na željo Žige Zoisa obiskal dolino. Ob pogledu iz »stapze« (Štapc) na okoliške stene in melišča je zapisal (Hochenwart 1838, 52): » ... Že ta razgled si zasluži, da prepotujemo Bohinj ... Ta pogled je tako poseben in zdi se, da je v nasprotju z ... zakoni težnosti, da če ga ne bi sam videl, ... bi imel to sliko za v naravi nemogočo ...«. »... Ob vznožju teh belih velikanov stoji ... kočja barona Zoisa [botanika Karla Zoisa, op. a.] ..., nedaleč pa je mogoče videti štiri majhne vodne zbiralnike, ki jih imenujejo jezera in so s te višine videti svetlozeleno ... Ker je to že območje snega in ker je vse iz apnenca, je vse kar lahko od tod vidimo belo ... videti je tako spokojno, da močno vzburi srce ... opazovalca, ker v vsej krajnskih gorah ne moremo najti tako lepega in očarljivega razgleda ...«.

Tudi na Vodnika je dolina naredila velik vtis. Hochenwart (1838, 54; Rus 1933, 104–105) se spominja: »... Sedeli smo pred kočjo [botanika Karla Zoisa, op. a.] in se pasli nad vse veličastno igro barv, ki jo je delalo toneče sonce na vrhovih desno in levo pred nami ležečih gora. Gospod župnik [Valentin Vodnik, op. a.] je, navdušen od tega vidika, zložil tri kitice kranjske pesmi, ki nas je vse očarala ...«. »... Žal ...« nadaljuje Hochenwart (1838, 54; Rus 1933, 105) »... sem jih od tam poslal svojemu neprecenljivemu prijatelju baronu Žigi [Zoisu, op. a.] v Ljubljano in potem pozabil naje ...«. Nekateri domnevajo, da gre za osnutek kasnejše Vodnikove pesnitve »Vršac« (Rus 1933, 105).

Tudi kasnejše obiskovalce dolina ni pustila ravnodušne, prav nasprotno, njena lepota je privedla do enega prvih zavarovanj narave na naši tleh. **Devetdesetletnica zavarovanja** Doline Triglavskih jezer je tudi povod za posvet. Čeprav je zavarovanje sprva temeljilo predvsem na njeni lepoti, pa dolina ljubiteljem narave ponuja še veliko več, kar bomo pokazali tudi na posvetu.

Na posvetu z devetimi vabljenimi predavanji s področij geografije, geologije, biologije, gozdarstva, varstva narave in gornišva ter dvema strokovnima ekskurzijama na temo nežive in žive narave, razkrivamo naravne, pa tudi nekaj družbenih prvin Doline Triglavskih jezer. Tu so jezera, po katerih je dolina nenazadnje dobila ime, tu so kamnine in relief, ki sta, kot smo videli, že na prve obiskovalce naredila velikanski vtis. Karl Zois je zaradi botaničnih značilnosti v bližini Dvojnega jezera koč (leta 1785), današnji planinski koči (Koča pri Triglavskih jezerih in Zasavska koč na Prehodavcih) pa privabljata številne gornike. Z Dolino so povezana tudi številna vprašaja varovanja narave.

Literatura:

Hacquet, B. 1778: *Oryctographia Carniolica, oder Physikalische Erdbeschreibung des Herzogthums Krain, Istrien, und zum Theil der benachbarten Länder*, Zv. 1. Leipzig.

Hochenwart, F. J. v. 1838: *Beiträge zur Naturgeschichte, Landwirtschaft und Topographie des Herzogthums Krain*, Zv. 1. Ljubljana.

Rus, J. 1933: *Triglav v herojski dobi geološke vede*. Geografski vestnik 9. Ljubljana.

Tuma, H. 2000: *Imenoslovje Julijskih Alp*. Ljubljana.

Matija Zorn

Slika: Dolina »Sa Jeserzama« z osmimi jezeri, kot jo je v knjigi Oryctographia Carniolica (1778) upodobil Baltazar Hacquet.

**DOLINA TRIGLAVSKIH JEZER –
OD PRISPODOBE KONCA SVETA DO NARODNEGA PARKA**

dr. Peter Skoberne

Javni zavod Triglavski narodni park
peter.skoberne@tnp.gov.si

Ko se je Baltazar Hacquet leta 1777 vzel v Dolino Triglavskih jezer, jo je primerjal s podobo konca sveta. Z naraščajočim obiskom planincev je prevladal drugačen pogled – izjemen gorski ambient, ki ga je treba ohraniti. Prve pobude segajo v leto 1906, 1908 je Albin Belar pripravil prvi predlog za zavarovanje, ki je bil uresničen leta 1924, ko je bil v Dolini z zakupno pogodbo za 20 let vzpostavljen varstveni režim. Domačini so bili v razgovore do neke mere vključeni, vendar pri ključnih interesih niso bili upoštevani. Posledice prepovedi paše na Lopučnici so odmevale v razpravah za obnovo zavarovanja leta 1961 ter večje širitve leta 1981, ko so v območje Triglavskega narodnega parka vključili večji del vzhodnih Julijskih Alp in so žive še v današnjem času. Narodni park lahko zaživi v svoji polni vlogi šele takrat, ko ga sprejmejo za svojega tudi domačini.

Ključne besede:

zgodovina, varstvo narave, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

GEOLOGIJA DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER

dr. Andrej Šmuc

Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta, Oddelek za geologijo
andrej.smuc@geo.ntf.uni-lj.si

V Dolini Triglavskih jezer opazujemo stik Julijskega pokrova in višje ležeče manjše narivne enote, znane pod imenom Slatenska plošča. V Dolini izdanjajo zgornjetriasne do spodnjajurske plitvodne kamnine Julijske karbonatne platforme: grebenški apnenci, dachsteinski apnenci in spodnjajurski ooidni apnenci. Na njih so diskordantno odložene srednjajurske do kredne globljevodne kamnine Julijskega praga: rdeči in sivi gomoljasti apnenci prehodavske formacije ter biancone apnenci. V pleistocenu so po dolini polzeli ledeniki in za seboj pustili ledeniške sedimente in morene. Dolino v smeri sever–jug seka neogenski desnozmični prelom Vrata, ki se proti jugu cepi v preloma Špičje in Zelnarice. Preloma se proti jugu oddaljujeta in tvorita klinasto obliko doline. Danes se dolina počasi zasipava s številnimi melišči.

Ključne besede:

Julijski pokrov, Slatenska plošča, Julijska karbonatna platforma, Julijski prag, trias, jura, kreda, kvartar, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

RELIEFNE ZNAČILNOSTI DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER

**Mauro Hrvatin, dr. Matija Zorn, dr. Mateja Ferk,
dr. Blaž Komac, dr. Bojan Erhartič**

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti,
Geografski inštitut Antona Melika
mauro@zrc-sazu.si, matija.zorn@zrc-sazu.si, mateja.ferk@zrc-sazu.si,
blaz.komac@zrc-sazu.si

Dolina Triglavskih jezer je skoraj deset kilometrov dolga visokogorska dolina med Bohinjem in Trento, katere dno je na nadmorski višini med 1300 in 2000 metri. Temeljna podoba doline je odvisna od tektonske strukture ter raznolike kamninske sestave. Podrobnejša reliefna oblikovanost pa je posledica kraškega delovanja ter ledeniškega preoblikovanja. Površje je razčlenjeno s kraškimi in ledeniški reliefnimi oblikami. Večje površinske kraške oblike so konte, vrtače, kotličji, škraplje in vhodi v brezna, med manjšimi pa prevladujejo žlebiči in škavnice. Ledeniško preoblikovanje se na površju kaže v številnih erozijskih in akumulacijskih ledeniških oblikah. Učinki ledeniške erozije so opazni zlasti v ledeniško obrušenem in zaobljenem skalnem površju. Pojavljajo se krnice, ledeniške grbine, mutonirano površje, ledeniške raze ter lašti. Akumulacijske ledeniške oblike so (posamezne) morene, sicer pa po dolini najdemo številna mesta s tilom. V jezerih se odlagajo jezerski sedimenti. V recentnih podnebnih razmerah na preoblikovanje površja pomembno vpliva še zmrzalno preperevanje, pri čemer se sprošča gruščnato gradivo, ki se premešča z različnimi pobočnimi procesi. Najznačilnejša reliefna oblika so melišča, nad katerimi nastajamo skalni odlomi.

Ključne besede:

geomorfologija, kraške oblike, ledeniške oblike, pobočni procesi, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

VODE V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER IN ŽIVLJENJE V NJIH

dr. Anton Brancelj

Nacionalni inštitut za biologijo

anton.brancelj@nib.si

Visokogorska jezera v Dolini Triglavskih jezer, ki so nastala zaradi delovanja ledenikov, so zaradi kraške podlage izjemni pojavi. Številni rezultati pridobljeni v zadnjih dveh desetletjih so razkrili posebnost jezer ter tudi drugih voda v Dolini in širše v Triglavskem narodnem parku, kjer živi pestra in svojstvena združba rastlin in živali. Nekatere med njimi so znane samo iz enega nahajališča, druge so zaradi uničevanja njihovih habitatov v nižjih območjih tukaj našla zadnja zatočišča, tretje pa so zaradi naselitve rib v jezera celo izumrle. Poleg naseljevanja rib visokogorska jezera ogroža tudi povečano število obiskovalcev. Jezero v Ledvicah je primer najbolj prvinskega jezera, medtem ko je Jezero na Planini pri Jezeru, sicer že onkraj Doline, najbolj spremenjeno jezero.

Ključne besede:

hidrologija, visokogorsko jezero, izvir, onesnaževanje, rastlinstvo, živalstvo, sediment, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

**PREGLED NOVIH SPOZNANJ O FLORI IN VEGETACIJI
DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER**

dr. Igor Dakskobler

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti,
Biološki inštitut Jovana Hadžija
igor.dakskobler@zrc-sazu.si

Nekatere novosti v rastlinstvu in rastju Doline Triglavskih jezer so posledica raziskav zadnjih desetletij ter novih spoznanj v botanični (sin)sistematiki. Med najbolj odmevnimi odkritji so bile najdbe vrst *Geum reptans* pod grebenom Poprovca, *Nigritella archiducis-joannis* pri Jezeru v Ledvicah in *Carex bicolor* pri Jezeru pod Vršacem. Novost so tudi vrste *Juncus jacquinii*, *Rorippa islandica*, *Viola pyrenaica* in *Orobanche lycoctoni*. V tej dolini smo našli sestoje dveh asociacij, ki sta bili v zadnjem času opisani kot novi: *Aconito ranunculifolii-Peucedanetum ostruthii* in *Festuco calvae-Stemmacantheum rhaponticae*.

Ključne besede:

cevnice, rastlinske združbe, Dolina Triglavskih jezer, Julijske Alpe, Triglavski narodni park

**ZGRADBA IN RAZVOJ SMREKOVIH GOZDOV
V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER**

dr. Aleš Poljanec

Zavod za gozdove Slovenije in
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive
gozdne vire
ales.poljanec@bf.uni-lj.si

Predstavljamo zgradbo, razvoj in pomlajevanje gozdov na širšem območju Doline Triglavskih jezer. Oris zgodovine razvoja gozdov temelji na pregledu literature; razširjenost gozdnih sestojev smo analizirali z interpretacijo zračnih posnetkov, za analizo zgradbe in pomlajevanja smrekovih sestojev pa smo uporabili podatke dveh meritev trajne raziskovalne ploskve pri Črnem jezeru. Smrekovi gozdovi so si po hudih motnjah v preteklosti opomogli. Sedanja podoba gozdnih sestojev je odraz naravnega okolja in preteklega človekovega vpliva. Gozdni sestoji so vrzelasti, raznomerni in raznodobni, z visokimi lesnimi zalogami. V lesni zalogi močno prevladuje smreka. Pomladek je redek in se pojavlja točkovno po celem sestoji. Na pojav, rast in razvoj smrekovega pomladka odločilno vplivajo potencialno direktno sončno sevanje, mikrorelief, talni substrat in prisotnost pritalne vegetacije. Poznavanje zgradbe in razvojnih procesov ohranjenih (naravnih) gozdov je pomembno izhodišče za sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Zaradi počasne dinamike razvojnih procesov v gorskih smrekovih gozdovih je pomembna dolgoročna naravnost raziskav.

Ključne besede:

planinsko smrekovje na karbonatni podlagi, razvoj gozda, zgradba sestojev, naravno pomlajevanje, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

SPREMEMBE RABE TAL V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER

mag. Daniela Ribeiro, dr. Matija Zorn, dr. Aleš Smrekar, dr. Blaž Komac
Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti,
Geografski inštitut Antona Melika
daniela.ribeiro@zrc-sazu.si, matija.zorn@zrc-sazu.si, ales.smrekar@zrc-sazu.si,
blaz.komac@zrc-sazu.si

Preden so gore postale območje za preživljanje prostega časa, so bile gospodarsko pomembne za prebivalce okoliških dolin. V Bohinju je bilo njihovo izkoriščanje povezano s fužinarstvom, planšarstvom in gozdarstvom. Preplet teh dejavnosti je tudi v Dolini Triglavskih jezer ustvaril kulturno pokrajino. V Dolini so bile tri planine: Jezéra/Pri Jezérih, Pri Utah in Lapučnica. Njihov obseg je bil v več sto letih delovanja povezan predvsem s predpisi o gozdni paši, dokler ni v 20. stoletju prišlo do opustitve paše. Prvi dve planini so opustili sredi dvajsetih let prejšnjega stoletja po razglasitvi Alpskega varstvenega parka v Dolini, tretjo pa po ustanovitvi Triglavskega narodnega parka v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja. Vse spremembe v rabi tal se odražajo v izgledu pokrajine. Spremembe, predvsem zaraščanje nekdanjih planin, poteka sicer počasneje kot v dolinah, a primerjava zgodovinskega kartografskega gradiva ter starih fotografij s sodobnim kartografskim gradivom in fotografijami, jasno kaže trend ogozdovanja v Dolini Triglavskih jezer.

Ključne besede:

raba tal, pašništvo, zaraščanje, kulturna pokrajina, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

**PLANINSKO ODKRIVANJE DOLINE TRIGLAVSKIH JEZER IN
TAMKAJŠNJE PLANINSKE KOČE**

dr. Peter Mikša

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino
peter.miksa@gmail.com

Razsvetljenje je odstrlo tančico nedostopnosti goram. Raziskovanje gora je bilo tedaj na Slovenskem v veliki meri usmerjeno na Triglav in tako so Baltazar Hacquet ter Žiga in Karel Zois že konec 18. stoletja poznali tudi Dolino Triglavskih jezer. Karel Zois naj bi pri Dvojnem jezeru za potrebe svojega delovanja postavil tudi kočo in nato še eno v zgornjem delu doline. Prvo planinsko kočo v Dolini je leta 1880 za potrebe naraščajočega obiska postavil Avstrijski turistični klub. Leta 1919 jo je prevzelo Slovensko planinsko društvo. Od konca druge svetovne vojne pa jo upravlja Planinsko društvo Ljubljana - Matica.

Ključne besede:

Baltazar Hacquet, Žiga Zois, Karel Zois, Slovensko planinsko društvo, Avstrijski turistični klub, Koča pri Triglavskih jezerih, Planinsko društvo Ljubljana - Matica, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

**ESTETSKO VREDNOTENJE RELIEFNIH OBLIK
V DOLINI TRIGLAVSKIH JEZER**

dr. Aleš Smrekar, dr. Bojan Erhartič

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti,
Geografski inštitut Antona Melika
ales.smrekar@zrc-sazu.si

Številne reliefne oblike zbuja zanimanje zaradi privlačnega videza. S tem pri njihovem znanstvenem vrednotenju lahko nastopi subjektivnost. Da bi le-to čim bolj zmanjšali, so se v zadnjih letih uveljavile številne metode. V Dolini Triglavskih jezer smo poskušali ugotoviti, kateri so tisti deli nežive narave, ki jih lahko ovrednotimo kot estetsko visoko vredne. Primerjava rezultatov švicarske metode in anketiranja javnosti kaže na to, da so jezera po obeh metodah najvišje ovrednotena, zanimivo pa je, da grebeni, ki po švicarski metodi tudi izstopajo, med anketiranci niso bili izpostavljeni. Po drugi strani anketiranci visoko vrednotijo morene, ki so po švicarski metodi le malo nadpovprečno vrednotene. Rezultati kažejo zahtevnost opredeljevanja po estetskih kriterijih.

Ključne besede:

reliefna oblika, estetika, vrednotenje, Švicarska metoda, anketiranje, Dolina Triglavskih jezer, Triglavski narodni park, Julijske Alpe

Zadnja platnica: Rastje okoli Koče pri Triglavskih jezerih ter pogled proti Spodnjim Bohinjskim goram okrog leta 1920 (zgoraj; fotograf: Janko Ravnik) in danes (fotograf: Matija Zorn).

